

Història dels Diables a Catalunya

La història dels diables es remunta a l'Època Medieval, on els joglars introduïren el ball de diables en les seves actuacions (extret dels actes sacramentals). En cotitzar-se aquest tipus d'animació, van començar a ser presents a casaments de famosos i membres de famílies reials, com a les noces de Peronella d'Aragó i en Ramon Berenguer IV, el 1150. Els balls de diables es feien als convits, entre plat i plat, agafant el nom d'"Entremesos", i fins el segle XV eren espectacles obligats, pel seu èxit, a les cerimònies importants.

L'any, 1424 hi ha constància de la presència de diables als carrers, obrint pas a la Processó del Corpus a Barcelona. A partir d'aquestes dates, apareixen els diables acompanyant aquest tipus de cerimònies, al capdavant, per tal d'obrir pas entre la gent. Amb els temps i depenent de les localitats, els diables van adquirint singularitats, característiques de diferencien unes colles d'una zona d'unes altres, com ara balls parlats, correfocs, danses amb foc, arribada de carnestoltes i presència en les festes de la localitat... afegint-ne també personatges nous, l'Aliga, la Mulassa, Cuques i Dracs.... Molts balls parlats, amb el temps han esdevingut obres de moralitat i d'exemplificació, ja que en la majoria d'ocasions apareixien a ritus religiosos.

A partir de la segona meitat del s. XVIII, els diables ja apareixen amb les funcions i atributs característics de les festes majors i el tó moral comença a decaure, agafant un tó més satíric, criticant aspectes polítics i socials del moment. A mitjans del s. XX, comença l'expansió de les colles de diables tal com ara les coneixem, amb clara intenció de recuperar les festes i tradicions catalanes. En l'actualitat hi ha colles de diables en comarques relacionades directament amb la tradició del ball de diables i llocs on no hi era s'ha incorporat aquesta tradició.

A Badalona, la història de les colles de diables ve condicionada per la ja emblemàtica Cremada del Dimoni, per la diada de St. Anastasi. Aquesta festa, encara que les arrels es remunten al s.XIX, no es va començar a fer fins mitjans del s.XX, i anys després, cap als anys 80, van començar les primeres colles de diables a la ciutat, que s'encarreguen de part de la posada en escena de les festes de la ciutat. La Colla de Diables Bufons del Foc va neixer al 1996, participant primer en festes als barris de Morera i Pomar, i poc a poc incorporant-se als actes de la ciutat i d'altres festes majors de pobles (Castellterçol).

Festes de foc:

Sant Antoni: (17 de gener): Festivitat en honor a aquest sant, patró de les bèsties. Amb les benediccions habituals, els Tres Tombs i altres tradicions que ja coneixem, en molts pobles del mediterrani, des de Tarragona, fins Alacant, passant per les Illes Balears, aquesta data es celebra amb grans pires de llenya, en forma bé de pira, de cabana i també de falla, i acompanyat en molts casos de Dimonis (imatge més històrica, són figures que venen de l'infern, amb màscares o capgrossos) o , més recentment, de Colles de Diables. (Canals, a València, Ciutadella a Menorca Palma i Manacor a Mallorca, Morella a Castelló, i moltes altres poblacions grans i petites)

Festa major d'hivern (Salou) el primer dissabte de febrer: Cercavila iniciat per diables, que presenten el "Coso Blanco" caravana de carrosses sota una pluja de paper i confeti (5tones)

Falles de València: Tot i que les més populars són les de la ciutat de València, que fa la cremada la vigília de Sant Josep, a molts pobles de la comunitat valenciana podem gaudir de falles durant tota la primavera, a les festes patronals, per carnestoltes i altres festivitats. Sont molt vistoses les de Gandia, Baena, Aizira (la setmana d'abans de st, Josep), Benicarló, Benidorm, Vall d'Uixó, Xàtiva, Etc.

St. Anastasi: El 10 de maig, a Badalona, es fa la popular Cremada del Dimoni, una bèstia de cartó i fusta de gran alçada, i que últimament va acompanyada de centenars de dimonis petits fets pels menuts de la ciutat. La Festa de St. Anastasi s'inicia amb l'Acte Sacramental on hi participen Diables i altres entitats culturals, seguit de focs artificials, la Cremada i ball popular. Aquest és l'inici de les festes de la ciutat, que seguiran amb correfoc, diada de gegants i castellera i festes als barris.

Corpus: Moltes de les festes que ara es celebren per aquesta data són la festa d'inici de les collites, del bon temps, que es celebraven saltant per sobre de les fogues, i en general, amb molts excessos en anys de bona collita.

A Catalunya la festa del Corpus més sonada és la **Patum** de Berga, amb els capgrossos, gegants, cavallers, l'Àliga i les Guites (Dracs), son els protagonistes, amb el Salt de Plens, uns diables que dansen al só de la música de la Patum al voltant de la Plaça de St. Pere. Els vestits dels Plens són impressionants, amb màscares pessants i coberts de plantes, i necessiten ajuda per vestir-se i moure's per la plaça. Aquesta festa comença el dijous de Corpus i es va repetint fins diumenge.

A **Solsona**, pel Corpus hi ha trabucaires, ball de l'Àliga, ball de Drac, gran tronada i cercavila.

Sant Joan (24 de juny): Des de la muntanya pirenaica del **Canigó**, baixen torxes que es reparteixen entre molts pobles de Catalunya, com Caldes de Montbui, Torelló i Viladecans. A **Sant Joan de les Abadeses** (Girona) s'invoca la Bruixa del Molí Petit, amb sopar, cercavila, amb pòcimes amb i sense alcohol, amb xaranga focs i petards. A **St. Joan de Vilatorrada**. La festa comença el cap de setmana abans de St. Joan amb la Festa major Infantil, que dura tot el cap de setmana i on hi ha presència de colles de Diables Infantils. A **Boí** (Lleida), per aquest sant fan unes falles pirenaiques, on els joves baixen per la muntanya amb torxes enceses la nit de St. Joan fins la Plaça major on encenen la falla major. Aquesta festa també es fa a Pont Suert, Barruera, Erill la Vall...

Sant Pere (29 de juny): A Reus (Tarragona) es celebra aquesta festa amb nans i capgrossos, gegants, tronada de focs que data de 1686.

Akelarre de Cervera (últim dissabte d'agost): festa carnavalesca, al casc antic partint del Carreró de les Bruixes, on hi ha grans focs d'artifici en la invocació del mascle cabró (el diable) i la seva cohort de bruixes.

Setembre: Al setembre podem gaudir de moltes festes prop de Barcelona on hi ha present correfocs, besties de foc i focs artificials, a Sta. Coloma de Gramenet, on a més del correfoc hi ha la ballada del Blai, el Drac de Sta. Coloma, i St. Adrià de Besòs on hi ha presència de Colles de diables d'adults i infantils, a Poblenou i St. Martí (Barcelona) i les festes de la Mercè de

Barcelona (23 de setembre), on a més de les ballades tradicionals i els concerts, hi ha el popular correfoc de diables i dracs i a **Tarragona**, la festa de Sta. Tecla on a més de la coneguda festa castellera, hi ha ballada de diables, dracs, gegants, bou, bandolers, cucafera, turcs i cavallers, dames i vells, tots alhora baixant de la Catedral i pels carrers, en una impressionant festa de Foc.

Octubre: la Vigília de tots Sants, cada vegada més està plena de festes on el foc i la mort són els protagonistes.

Desembre: Sta. Bàrbara (4 de desembre) per aquesta data hi ha festes a diferents llocs de València, a Bolbaite hi ha Desperta i disparada de cohets, a la Font de la Figuera, fan un recorregut ple de fogueres, amb festa de moros i cristians, comparses, combats, etc.